

Trine Haugset
0155 - 26 41 39

2006-09-11

511-6988-2001

Enligt sändlista

Bildande av Götöns naturreservat i Strängnäs kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) beslutar länsstyrelsen att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Reservatets gränser utmärks i fält.

Reservatets namn skall vara *Götöns naturreservat*.

Översiktskarta

© Lantmäteriet, 2006. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-D

2006-09-11

511-6988-2001

Uppgifter om reservatet

<i>Objektnummer</i>	04-02-111
<i>Län</i>	Södermanland
<i>Kommun</i>	Strängnäs
<i>Församling/socken</i>	Ytterselö
<i>Lägesbeskrivning</i>	Götön ligger i Prästfjärden i Mälaren, ca 9 km öster om Stallarholmen
<i>Terrängkartan</i>	10H NO
<i>Fastighetskartan</i>	107 67, 107 68
<i>Areal</i>	265,3 ha, varav land 76,7 ha
<i>Naturgeografisk region</i>	Nr. 24, Svealands sprickdalsterräng
<i>Kulturgeografisk region</i>	Mellanbygden
<i>Fastigheter</i>	Mälsåker 1:3 (I statligt ägo)
<i>Samfällighet fiske</i>	Mälsåker FS:2 (Staten har ingen andel). Fiskerättskontrakt 1984-02-13, avtal fiskerätt 1973-02-23
<i>Förvaltare</i>	Länsstyrelsen

Syfte med reservatet

Syftet med Götöns naturreservat är att:

- Bevara och utveckla en särpräglad Mälärö som domineras av mogen lövskog med stort inslag av gamla/grova/döda björkar.
- Bevara den mångfald av växt- och djursamhällen och arter inom reservatet som är knuten till lövskogen samt till andra förekommande naturtyper.
- Strukturer som gamla och döda träd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.
- Friluftsliv ska kunna bedrivas i hela reservatet, och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

Beskrivning av reservatet och skälen för beslutet

Götön i Mälaren har en mycket särpräglad natur där de stora lövskogslundarna på öns södra del utgör de mest intressanta. Speciellt utmärkande för lövlundarna är den stora mängden gamla björkar samt det mycket välutvecklade buskskiktet av skogstry, slån, rosor och måbär. Lövlundarna domineras av björk och har i övrigt ett varierande inslag av asp, tall och gran samt inslag av olika ädla trädslag. Artrikedomen i lundfloran är tämligen stor med bl. a. en vid utbredning av arter som svart trolldruva, ormbär, sårläka, lungört, gullpudra, tvåblad, vårärt, tandrot, gulsippa och nattviol. Backvial, vilken är sällsynt i Mälaramrådet,

2006-09-11

511-6988-2001

uppträder bitvis rikligt i de södra lundområdena. På bergen förekommer svartbräken, kungsmynta och vårklynne. Det täta buskskiktet vittnar om en tidigare mer öppen och glesbevuxen miljö, förmodligen orsakad av forna avverkningar, röjningar och betesdrift. Höga naturvärden finns annars i äldre aspbestånd, gammal barrskog, en örtrik allund samt en alsumpskog.

Öns norra del utgörs i huvudsak av äldre barrskog med inslag av mindre hållmarkstallskog. Barrskogen domineras i huvudsak av 80-100 årig olikåldrig granskog med varierande inslag av tall, björk och asp, dessa delvis gamla och grova. Marken är av frisk blåbärs- och smalbladiggrästyp.

Den stora mängden döda lövträd som finns på ön antas gynna många olika vedsvampar och vedinsekter. Av arter som är sällsynta eller hotade, så kallade rödlistade arter, har hittats veckticka och kandelabersvamp, samt signalarten vedticka. Inga insektsundersökningar har gjorts på ön men med tanke på öns många grova och döda lövträd och det välutvecklade buskskiktet kan ön förväntas hysa en rik och intressant insektsfauna. Fågelfaunan är lite känt, men några intressanta arter har registrerats som ormvråk, olika sångare och mindre hackspett. Götön är den minsta ön i Mälaren som har regelbunden älgförekomst och här har även observerats många grävlinggryt.

Götön ligger i en utpekad trakt med särskilt värdefull lövskog; Mälarens öar och stränder med omgivningar. Landskapet i övärlden kring Götön är lövrikt och omväxlande med lummiga lövblandskogar och örtrik lundflora. Götön ligger även inom ett riksintresse för naturvård och friluftsliv och ingår i ett klass-I objekt i Naturvårdsplanen. På ön har registrerats fyra nyckelbiotoper och tio objekt med naturvärden.

Förutsättningarna för att bevara naturvärdena i området är goda om skötsel sker i enlighet med skötselplanen (för detaljer se planen). Den framtida skötseln ska i första hand inriktas på att bibehålla lövskogen som präglar ön. Skogen ska i huvudsak lämnas för fri utveckling men en viss naturvårdande skötsel ska genomföras (röjning av gran, nyskapning av död ved, frihuggning av grova lövträd).

Länsstyrelsen har funnit att området hyser värdefull natur. På grund av områdets höga naturvärden och behov av långsiktigt skydd bedöms ett förordnande som naturreservat ge de bästa förutsättningarna att bevara området.

Naturreservatet ligger inom ett område som omfattas av bestämmelserna enligt 3 kap. miljöbalken.

Vid en intresseprövning mot enskilda intressen som länsstyrelsen har gjort enligt 7. kap. 25 § miljöbalken, bedöms att de inskränkningar som föreslås i enskilds rätt att använda mark eller vatten, inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

2006-09-11

511-6988-2001

Föreskrifter

Med stöd av 5, 6 och 30 § § miljöbalken föreskriver länsstyrelsen följande.

A Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Det är förbjudet att inom reservatet

1. uppföra byggnad eller anläggning.
2. anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
3. borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna.
4. avverka eller utföra annan skogsvårdsåtgärd.
5. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller
7. kalka eller gödsla mark eller vatten.

B Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. Utmärkning av reservatet
2. Uppsättning av informationstavla vid bryggan
3. Anläggning av eldstäder, sopställ, toaletter eller andra åtgärder för det rörliga fri-luftslivet
4. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden

C Föreskrifter enligt 7. kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Det är förbjudet att inom reservatet

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar.
2. skada, plocka eller samla in växter eller växtdelar. Bär, matsvamp och blom-plockning för eget behov är dock tillåtet.
3. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift.
4. tälta längre tid än två dygn i följd på samma plats.
5. för längre tid än två dygn i följd förankra båt vid samma strand.
6. göra upp eld annat än på anvisad plats.
7. störa djurlivet t ex genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 meter.

Dessutom är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

9. anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet.
10. fånga och insamla ryggradslösa djur.

2006-09-11

511-6988-2001

Ovanstående föreskrifter under A, B och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel.

Andra föreskrifter som gäller för området

Länsstyrelsen vill erinra om att utöver reservatsföreskrifterna gäller även andra lagar, förordningar och föreskrifter för området. Av särskilt betydelse för syftena med reservatet är bl.a.:

Artskyddsförordningen (1998:179) och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 199:7) om artskydd med bestämmelser om fridlysning av orkidéerna tvåblad och nattviol.

I Mälaren gäller särskilda regler för fiske. Samtliga fiskebestämmelser finns i Fiskelagen (SFS 1993:787), förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen (SFS 1994:1716) och som föreskrifter i Fiskeriverkets författningssamling (FiFS 993:32, 1994:14).

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § i förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

Ärendets handläggning

Götön ingår i klass I-objektet "Prästfjärden med öar" i länets naturvårdsplan från 1991. Ön beskrevs här ha botaniska, geovetenskapliga, ornitologiska och skönhetsmässiga värden. Särskilt uppmärksammades den örtrika floran med arter som backvial och tandrot, lungört och gulsippa. Götön ingår både i riksintresse för naturvård och friluftsliv. Länsstyrelsen påbörjade på slutet av 1990-talet en process för att skydda Götön som naturreservat. År 2001 genomfördes en nyckelbiotopsinventering på Götön på uppdrag från länsstyrelsen (Riksell Naturtjänst, 2001). Totalt hittades fyra nyckelbiotoper och tio objekt med naturvärden.

Mälsåker 1:3 (Götön) ägdes sedan slutet av 1930-talet av Svenska Metallindustriarbetareförbundet. Efter värdering och förhandling såldes år 2002 hela fastigheten till Staten genom Naturvårdsverket. Efter det att Naturvårdsverket förvärvat Mälsåker 1:3 kom det till deras kännedom ett fiskearrende på det vattenområde som ansågs höra till fastigheten. Efter som oklarhet rådde om vatten och yrkesfiske hörde till fastigheten sökte Naturvårdsverket om lantmäteriförrättning för att få frågan rättskraftigt prövad (lantmäteriets ärendenummer D0356). Lantmäteriet bedömde att ett större vattenområde hörde till Mälsåker 1:3. Fisket inom Mälsåkers skifteslag var samfällt för Mälsåker 1:9, Eldholmen 1:1 och Lisselberga 1:6, som alla ägs av Notander. Mälsåker 1:3 hade också "rätt till fiske" enligt det köpebrev som låg till grund för avsöndringen. Utredningen kunde inte klarlägga fiskerättens omfattning. Notander kände inte till fiskerättskontraktet på Mälsåker 1:3 och ville erhålla rätten till fiske på fastigheten. Parterna enades på ett möte 25 november 2003 om att försöka göra en bytesaffär, dvs. att överföra Stora Askholmen från Mälsåker 1:9 till Mälsåker

BESLUT

6(7)

Datum

Dnr

2006-09-11

511-6988-2001

1:3. Samtidigt skulle Notander erhålla del av Mälsåker 1:3:s vattenområde i Mälaren, samt Mälsåker 1:3:s andel om 10% i samfällt fiske för Mälsåkers skifteslag. Överenskommelsen om fastighetsreglering blev klar i april 2005.

Länsstyrelsen upprättade under våren 2006 ett förslag till beslut för naturreservatet som gick ut på remiss till bl.a. berörda sakägare, Strängnäs kommun, skogsstyrelsen samt några ideella föreningar. I alla yttranden har man ställt sig positiva till förslaget. Det har kommit in synpunkter på den föreslagna skötseln i reservatet och en del av dessa har inarbetats i den slutgiltiga skötselplanen. Sörmlandsentomologerna har sagt sig kritiska till att länsstyrelsen kommer att kräva tillstånd för att fånga och insamla ryggradslösa djur (föreskrift C4). Länsstyrelsen hävdar dock att föreskriften behövs för att förhindra olämplig insamling. Om föreningar eller forskare önskar att bedriva entomologiska undersökningar i området går det bra att begära tillstånd från länsstyrelsen.

Beslutande i detta ärende har varit länsrådet Kurt Ekelund. I den slutliga handläggningen har enhetschef Agneta Wikblom samt naturvårdshandläggarna Camilla Ährlund, Jenny Öhlander och Trine Haugset deltagit, den sistnämnda som föredragande.

Kurt Ekelund
Länsråd

Trine Haugset
Naturvårdshandläggare

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet, se bilaga 3.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar
4. Konsekvensutredning

BESLUT

7(7)

Datum

Dnr

2006-09-11

511-6988-2001